
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מתודות ג': הגישה הפסיכו-אנליטית - 3296

תאריך עדכון אחרון 16-10-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ציפי פרי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: tsipi.pery@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי שלישי 14.00-15.00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יתבסס על האסכולה הפסיכואנליטית. בסמסטר הראשון נתמקד בידע תיאורטי של מושגי יסוד מהתיאוריה הפסיכואנליטית, דרך שלושה תאורטיקנים מרכזיים: פרויד, ויניקוט ולאקאן. בסמסטר השני יוקדשו השעורים לסוגיות הקשורות בפרקטיקה המקצועית. לימוד הסוגיה יעשה באמצעות ידע תיאורטי, תיאור מקרה מההכשרה ודיון בכיתה.

מטרות הקורס:

במהלך השיעורים נשאף לשלב בין הידע התיאורטי של התיאוריה הפסיכואנליטית והפרקטיקה המקצועית בשדה של העבודה הסוציאלית. הלמידה תכוון לפתח את יכולת ההבנה, ההקשבה והניתוח הדינמי, וכן ולתרגום של כל אלו לעבודה בשדה הטיפול.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. למידה של המושגים התיאורטיים המרכזיים.
2. פיתוח חשיבה ביקורתית ועצמאית על המושגים שנלמדו.
3. יכולת לתרגם את המושגים התיאורטיים לפרקטיקה של עבודה סוציאלית.
4. פיתוח היכולת להבנות מקרה, עם התבוננות על מה שהיה, ועל מה שניתן להיות.
5. פיתוח חשיבה ביקורתית ביחס למקצוע העבודה הסוציאלית, להתנהלות בארגונים השונים ולאופי העבודה בסוכנויות השונות.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: שיטה משולבת של הוראה פרונטלית, דיון בכיתה, הצגות מקרה, דוגמאות מהפרקטיקה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

•

האוניברסיטה העברית בירושלים
בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד
תוכנית הבוגר

ד"ר ציפי פרי 2017/2018
תשע"ח
סמסטר סתיו

הווייה ועשייה בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית
מתודות לתלמידי שנה ג'

מבנה ותוכן הקורס
הקורס יתבסס על האוריינטציה הפסיכואנליטית, כאשר במהלך השיעורים נשאף לשלב בין הידע
התיאורטי והפרקטיקה המקצועית, לפתח את ההבנה וההקשבה הדינמית ולתרגם את הלמידה
לעבודה בשדה הטיפולי.
בסמסטר הראשון, דרך שלושה פסיכואנליטיקאים מרכזיים : זיגמונד פרויד, ז'אק לאקאן וד.ו. ויניקוט,
נתמקד בידע תיאורטי של מושגי יסוד מהתיאוריה הפסיכואנליטית.
בסמסטר השני יוקדשו השיעורים לסוגיות הקשורות בפרקטיקה המקצועית. לימוד הסוגיות יעשה
באמצעות ידע תיאורטי, תיאור מקרה מההכשרה ודיון בכיתה.

חובות הסטודנטית בקורס
• נוכחות בשיעורים (תנאי מעבר בקורס-לא יותר משתי היעדרויות בכל סמסטר).
• קריאה שוטפת של החומר התיאורטי.
• השתתפות פעילה בתהליך הלמידה.
• 'נוכחות חיה' בשיעור.

הרכב הציון הסופי
• סמסטר סתיו: הכנת תרגיל במהלך הסמסטר (התרגיל מהווה % 15 מהציון הסופי) והכנת עבודה
מסכמת (העבודה מהווה % 35 מהציון הסופי).
• סמסטר אביב : במהלך הסמסטר יוצגו מספר הצגות מקרה על ידי התלמידים והן תשמשנה אותנו
כבסיס ללמידה ולדיון.
• הכנת תרגיל במהלך הסמסטר (התרגיל מהווה % 15 מהציון הסופי) והכנת עבודה מסכמת (
העבודה מהווה % 35 מהציון הסופי).

שעת קבלה : יום שלישי, 14.00-15.00
כתובת דואר אלקטרוני : il.ac.huji.mail@pery.tsipi
מושגי יסוד בפסיכואנליזה
תוכנית השיעורים ורשימת קריאה
סמסטר חורף

פתיחה :

שעור מספר 1 : קווים מנחים ללמידה במהלך השנה.
• רודינסקו, א. (2005). מדוע אנו זקוקים לפסיכואנליזה בימינו ? הוצאת רסלינג : תל-אביב. (חלק
ראשון : החברה הדיכאונית, עמ' 41-11).

הדיבור
שעור מספר 2 : פרויד : הגילוי של הריפוי בדיבור :
• הדר, א. (2001). השיח הטיפולי: פסיכותרפיה אנליטית כתהליך תקשורתי. הוצאת דביר : לוד. (עמ'
46-56).

שעור מספר 3 : לאקאן : הדיבור : התנועה בין הסמלי לממשי, בין דיבור ריק לדיבור מלא.
• מילר, ז'א. (2001). עצם האנליזה. ירושלים: הוצאת כתר. (פרק מס' 1).
• זלדה (2014). פרידה. מתוך : צפור אחוזת קסם. ירושלים : הוצאת עמותת זלדה ויצירתה. עמ' 130-131.

"...היום כבר ברור, כדאי להיות לידינו היש צריך מילים
וכדי שנהיה לידו עלינו למחוק אותן,
ואין לקצר את הדרך בין שתי התנועות."
ישראל אלירז, הלא יאמן פשוט ישנו.

הסימפטום

שעור מספר 4 : פרויד-הסימפטום -הווייה של אמת
• חיימוביץ', ש. (2010). פרויד והפסיכיאטריה, על 'מחקרים בהיסטוריה'. הוצאת רסלינג : תל אביב.
(המקרה של קתרינה : עמ' : 58-62, ועמודים 99-107).
• קינודו, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים.
(עמודים 21-28: מחקרים בהיסטוריה).
• מיטשל, ס.א. ובלאק, מ. ג'. (2006). פרויד ומעבר לו : תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית.
תל-אביב : הוצאת תולעת ספרים. (פרק ראשון : זיגמונד פרויד והמסורת הפסיכואנליטית הקלאסית,
עמ' 47-71).

שעור 5 : הסמפטום הלאקאני-הווייה של התענגות

• ישראלי, י. (2014). מלאכת הטיפול הלאקאני. תל אביב: הוצאת רסלינג. (פרק 4 : סימפטום).
• מילר, ז'א. (2005). הסימפטום פרדוקס, פרק מתוך סדרת תוכנית הרדיו "היסטוריה של
פסיכואנליזה". שודר ב 8.6.2005 ברדיו Culture France.
שעור מספר 6 : הסימפטום כארגון הגנתי : ד.ו. ויניקוט
• ויניקוט, ד.ו. (1963) הפחד מפני התמוטטות. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב. (בעריכת עמנואל
ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב.

הלא מודע

שעור מספר 7 : על הלא מודע וההקשבה

• פרויד, ז. (1912). עצות לרופא על הטיפול הפסיכואנליטי. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע'
רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 98-92.
• פרויד, ז. (1926). לשאלת האנליזה בידי מי שאינם רופאים. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע'
רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 149-200.
• קינודו, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים.
(עמודים 118-121: סדרה של המלצות לפרקטיקה).

שעור מספר 8 : הקפאת והפשרת סיטואציית התקלה: ד.ו. ויניקוט

• טריאסט, י. (2000). על הפונקציה ההורית של המטפל במתבגרים. הרצאה מתוך יום העיון של מכון
סאמיט "הורים, הורות ומתבגרים". 14.11.2000, עמ': 31-45.
• אוגדן, ת.ה. (2003). מצע הנפש. הוצאת תולעת ספרים: תל-אביב. (פרק 7: האם, התינוק והמצע
בעבודתו של דונלד ויניקוט, עמ' 136-144).
• ויניקוט, ד.ו. (1956). מושקעות אמהית ראשונית. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל

- ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' : 153-145.
- ויניקוט, ד.ו. (1960). התיאוריה של יחסי הורה-תינוק. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' : 198-178.
- ויניקוט, ד.ו. (1954). היבטים מטה-פסיכולוגיים וקליניים של רגרסיה בתוך המערך הפסיכואנליטי. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' : 120-137.

שעור מספר 9 : : "הלא מודע מובנה כשפה"-ז'אק לאקאן
שני שירים
• זלי גורביץ' : הבל שיר מספר 16.
• אגי משעול : אוזים.

- דחף המוות
- שעור מספר 10 : פרויד : דחף החיים ודחף המוות
- לפלאנש, ז'. ופונטאליס ז'. ב', (2011). אוצר המילים של הפסיכואנליזה. הוצאת תולעת ספרים. (הערכים: דחפי חיים ודחפי מוות).
 - קינדוז, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים. (עמודים 191-199 : מעבר לעקרון העונג).
 - פרויד, ז. (1937). אנליזה סופית ואין סופית. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע' רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 201-226.

- שעור מספר 11 : דחף המוות : פיתוחים מאוחרים.
- קליין, מ. (2003). כתבים נבחרים. הוצאת תולעת ספרים : תל-אביב.
 - סימינגטון, ג'ואל ונוויל (2000). החשיבה הקלינית של וילפרד ביון. הוצאת תולעת ספרים : תל-אביב. (פרק 6: מכל/מוכל, עמ' : 69-61).
 - לנדאו, מ. (1993). מחשבות על מיכל ומוכל. שיחות, כרך ז', חוברת מס' 2, מרץ, עמ' : 109-103.
 - בוט-ספיליוס, א. (2001). התנסויות קליניות בהזדהות השלכתית. בתוך : מאמרים קליניים על קליין וביון (עורך: רובין אנדרסון). הוצאת מודן: תל-אביב, עמ' : 120-101.
 - פרנץ' ר., וסימפסון, פ. (2004). עבודתנו הטובה ביותר מתרחשת כאשר איננו יודעים את אשר אנו עושים. אנליזה ארגונית-כתב עת לייעוץ ארגוני. חוברת מס' 7, עמ' 13-21.

העברה

- שעור מספר 12: פרויד, הגילוי של העברה
- פרויד, ז. (1912). על הדינמיקה של העברה. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע' רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 85-91.
 - ראקר, ה. (2010). העברה והעברה נגדית. תל-אביב : הוצאת תולעת ספרים. (פרק 1 : הטכניקה הפסיכואנליטית).

- שעור מספר 13 : העברה -אוריינטציה לאקאניינית
- ישראלי, י. (2014). מלאכת הטיפול האקאנייני. תל אביב: הוצאת רסלינג. (פרק 3: העברה).

שעור מספר 14 : סיכום הלמידה במהלך הסמסטר והנחיות לעבודה המסכמת

יתכנו שינויים ותוספות של חומר הקריאה במהלך הלמידה בסמסטר

חומר חובה לקריאה:

האוניברסיטה העברית בירושלים
בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש פאול ברוואלד
תוכנית הבוגר

ד"ר ציפי פרי 2017/2018
תשע"ח
סמסטר סתיו

הווייה ועשייה בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית
מתודות לתלמידי שנה ג'

מבנה ותוכן הקורס
הקורס יתבסס על האוריינטציה הפסיכואנליטית, כאשר במהלך השיעורים נשאף לשלב בין הידע
התיאורטי והפרקטיקה המקצועית, לפתח את ההבנה וההקשבה הדינמית ולתרגם את הלמידה
לעבודה בשדה הטיפולי.
בסמסטר הראשון, דרך שלושה פסיכואנליטיקאים מרכזיים : זיגמונד פרויד, ז'אק לאקאן וד.ו. ויניקוט,
נתמקד בידע תיאורטי של מושגי יסוד מהתיאוריה הפסיכואנליטית.
בסמסטר השני יוקדשו השיעורים לסוגיות הקשורות בפרקטיקה המקצועית. לימוד הסוגיות יעשה
באמצעות ידע תיאורטי, תיאור מקרה מההכשרה ודיון בכיתה.

חובות הסטודנטית בקורס

- נוכחות בשיעורים (תנאי מעבר בקורס-לא יותר משתי היעדרויות בכל סמסטר).
- קריאה שוטפת של החומר התיאורטי.
- השתתפות פעילה בתהליך הלמידה.
- 'נוכחות חיה' בשיעור.

הרכב הציון הסופי

- סמסטר סתיו: הכנת תרגיל במהלך הסמסטר (התרגיל מהווה % 15 מהציון הסופי) והכנת עבודה מסכמת (העבודה מהווה % 35 מהציון הסופי).
- סמסטר אביב : במהלך הסמסטר יוצגו מספר הצגות מקרה על ידי התלמידים והן תשמשנה אותנו כבסיס ללמידה ולדיון.
- הכנת תרגיל במהלך הסמסטר (התרגיל מהווה % 15 מהציון הסופי) והכנת עבודה מסכמת (העבודה מהווה % 35 מהציון הסופי).

שעת קבלה : יום שלישי, 14.00-15.00
כתובת דואר אלקטרוני : il.ac.huji.mail@pery.tsipi
מושגי יסוד בפסיכואנליזה
תוכנית השיעורים ורשימת קריאה

פתיחה :

שעור מספר 1 : קווים מנחים ללמידה במהלך השנה.
• רודינסקו, א. (2005). מדוע אנו זקוקים לפסיכואנליזה בימינו ? הוצאת רסלינג : תל-אביב. (חלק ראשון : החברה הדיכאונית, עמ' 41-11).

הדיבור

שעור מספר 2 : פרויד : הגילוי של הריפוי בדיבור :
• הדר, א. (2001). השיח הטיפולי: פסיכותרפיה אנליטית כתהליך תקשורתי. הוצאת דביר : לוד. (עמ' 46-56).

שעור מספר 3 : לאקאן : הדיבור : התנועה בין הסמלי לממשי, בין דיבור ריק לדיבור מלא.
• מילר, ז' א. (2001). עצם האנליזה. ירושלים: הוצאת כתר. (פרק מס' 1).
• זלדה (2014). פרידה. מתוך : צפור אחוזת קסם. ירושלים : הוצאת עמותת זלדה ויצירתה. עמ' 130-131.

"...היום כבר ברור, כדאי להיות לידינו היש צריך מילים
וכדי שנהיה לידו עלינו למחוק אותן,
ואין לקצר את הדרך בין שתי התנועות."
ישראל אלירז, הלא יאמן פשוט ישנו.

הסימפטום

שעור מספר 4 : פרויד-הסימפטום -הווייה של אמת
• חיימוביץ', ש. (2010). פרויד והפסיכיאטריה, על 'מחקרים בהיסטוריה'. הוצאת רסלינג : תל אביב.
(המקרה של קתרינה : עמ' : 62-58, ועמודים 107-99).
• קינדוז, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים.
(עמודים 28-21: מחקרים בהיסטוריה).
• מיטשל, ס.א. ובלאק, מ. ג'. (2006). פרויד ומעבר לו : תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית.
תל-אביב : הוצאת תולעת ספרים. (פרק ראשון : זיגמונד פרויד והמסורת הפסיכואנליטית הקלאסית,
עמ' 71-47).

שעור 5 : הסמפטום הלאקאני-הווייה של התענגות
• ישראלי, י. (2014). מלאכת הטיפול הלאקאניני. תל אביב: הוצאת רסלינג. (פרק 4 : סימפטום).
• מילר, ז' א. (2005). הסימפטום פרדוקס, פרק מתוך סדרת תוכנית הרדיו "היסטוריה של פסיכואנליזה". שודר ב 8.6.2005 ברדיו Culture France.
שעור מספר 6 : הסימפטום כארגון הגנתי : ד.ו. ויניקוט
• ויניקוט, ד.ו. (1963) הפחד מפני התמוטטות. בתוך: עצמי אמיתי, עצמי כוזב. (בעריכת עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל -אביב.

הלא מודע

שעור מספר 7 : על הלא מודע וההקשבה
• פרויד, ז. (1912). עצות לרופא על הטיפול הפסיכואנליטי. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע' רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 92-98.
• פרויד, ז. (1926). לשאלת האנליזה בידי מי שאינם רופאים. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע'

רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 149-200.
• קינדוז, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים.
(עמודים 118-121: סדרה של המלצות לפרקטיקה).

שעור מספר 8 : הקפאת והפשרת סיטואציית התקלה: ד.ו. ויניקוט

• טריאסט, י. (2000). על הפונקציה ההורית של המטפל במתבגרים. הרצאה מתוך יום העיון של מכון סאמיט "הורים, הורות ומתבגרים". 14.11.2000, עמ': 31-45.
• אוגדן, ת.ה. (2003). מצע הנפש. הוצאת תולעת ספרים: תל-אביב. (פרק 7: האם, התינוק והמצע בעבודתו של דונלד ויניקוט, עמ' 136-144).
• ויניקוט, ד.ו. (1956). מושקעות אמהית ראשונית. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' : 145-153.
• ויניקוט, ד.ו. (1960). התיאוריה של יחסי הורה-תינוק. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' : 178-198.
• ויניקוט, ד.ו. (1954). היבטים מטה-פסיכולוגיים וקליניים של רגרסיה בתוך המערך הפסיכואנליטי. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב (עורך עמנואל ברמן). הוצאת עם עובד : תל-אביב, 2009, עמ' 120-137.

שעור מספר 9 : : "הלא מודע מובנה כשפה"-ז'אק לאקאן

שני שירים

• זלי גורביץ' : הבל שיר מספר 16.

• אגי משעול : אוזים.

דחף המוות

שעור מספר 10 : פרויד : דחף החיים ודחף המוות

• לפלאנש, ז'. ופונטאליס ז'. ב'. (2011). אוצר המילים של הפסיכואנליזה. הוצאת תולעת ספרים.
(הערכים: דחפי חיים ודחפי מוות).
• קינדוז, ז', מ'. (2010). לקרוא את פרויד-גילוי כרונולוגי של יצירת פרויד. הוצאת תולעת ספרים.
(עמודים 191-199 : מעבר לעקרון העונג).
• פרויד, ז. (1937). אנליזה סופית ואין סופית. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע' רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 201-226.

שעור מספר 11 : דחף המוות : פיתוחים מאוחרים.

• קליין, מ. (2003). כתבים נבחרים. הוצאת תולעת ספרים : תל-אביב.
• סימינגטון, ג'ואל ונוויל (2000). החשיבה הקלינית של וילפרד ביון. הוצאת תולעת ספרים : תל-אביב. (פרק 6: מכל/מוכל, עמ' : 61-69).
• לנדאו, מ. (1993). מחשבות על מיכל ומוכל. שיחות, כרך ז', חוברת מס' 2, מרץ, עמ' : 103-109.
• בוט-ספיליוס, א. (2001). התנסויות קליניות בהזדהות השלכתית. בתוך : מאמרים קליניים על קליין וביון (עורך: רובין אנדרסון). הוצאת מודן: תל-אביב, עמ': 101-120.
• פרנץ' ר. , וסימפסון, פ. (2004). עבודתנו הטובה ביותר מתרחשת כאשר איננו יודעים את אשר אנו עושים. אנליזה ארגונית-כתב עת לייעוץ ארגוני. חוברת מס 7, עמ' 13-21.

העברה

שעור מספר 12: פרויד, הגילוי של העברה
• פרויד, ז. (1912). על הדינמיקה של העברה. הטיפול הפסיכואנליטי. מגרמנית: ע' רולניק, תל-אביב : הוצאת עם עובד, 2002, עמ' 85-91.
• ראקר, ה. (2010). העברה והעברה נגדית. תל-אביב : הוצאת תולעת ספרים. (פרק 1 : הטכניקה הפסיכואנליטית).

שעור מספר 13 : העברה -אוריינטציה לאקאניינית
• ישראלי, י. (2014). מלאכת הטיפול הלאקאנייני. תל אביב: הוצאת רסלינג. (פרק 3: העברה).

שעור מספר 14 : סיכום הלמידה במהלך הסמסטר והנחיות לעבודה המסכמת

יתכנו שינויים ותוספות של חומר הקריאה במהלך הלמידה בסמסטר

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

במהלך הסמסטר השני, חלק מהתלמידים יציג מקרה מההכשרה. שאר התלמידים יהיו שותפים בקבוצת דיון, כולל הצגת עמדתם בכתב.